

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА ІНСТИТУТ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

**КРИТЕРІЇ ВИВЧЕННЯ СОРГОВИХ КУЛЬТУР
В ПОПЕРЕДНЬОМУ І КОНКУРСНОМУ
СОРТОВИПРОБУВАННЯХ**

Дніпро, 2024

УДК 633.174 : 631.5] 9251:477)

Науково-методичні рекомендації розроблено в Державній установі Інститут зернових культур НААН (ДУ ІЗК) згідно виконання завдання 15.01.00.09.Ф «Наукові основи створення вихідного матеріалу гібридів соргових культур, адаптованих для різних природно-кліматичних зон України» (№ д.р. 0121U107805) ПНД 15 Агробіологічні системи виробництва зерна в Україні. Селекція та насінництво кукурудзи і сорго. («Системи виробництва зерна») Підпрограма 1 «Створення вихідного матеріалу та гібридів кукурудзи і сорго, адаптованих до умов різних зон України»

У виданні представлено критерії вивчення в попередньому і конкурсному сорто-випробуваннях сортів та гібридів сорго звичайного двокольорового, цукрового, суданського, віникового, та сорго-суданкових гібридів на Синельниківській селекційно-дослідній станції Д У Інститут зернових культур НААН.

Науково-методичні рекомендації розраховані на науковців, селекціонерів, спеціалістів сільського господарства, викладачів і магістрів аграрних та біологічних навчальних закладів.

Виконавці:

Дзюбецький Б.В., Черчель В.Ю., Яланський О.В., Боденко Н.А., Дудка М.І., Федоренко Е.М., Алдошин А.В., Ганженко О.М., Таганцова М.М., Носов М.Г., Кононюк Н.О., Серeda В.І.

Рецензенти:

Правдива Л.А., д. с.-г. наук, доцент Білоцерківського національного аграрного університету

Кузьмишина Н.В., к. с.-г. наук, с. н.с. Інституту рослинництва імені В. Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук

*Друкується за рішенням Вченої ради ДУ ІЗК НААН
від 22 жовтня 2024 року (протокол №13)*

©Державна установа Інститут зернових культур
Національної академії аграрних наук України, 2024

ЗМІСТ

	Стор.
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	4
ВСТУП.....	5
1. Стан виробництва соргових культур в світі і в Україні.....	7
2. Використання сорго на кормові цілі	10
3. Використання сорго в харчовій і переробній промисловості.....	15
КРИТЕРІЇ ВИВЧЕННЯ СОРГОВИХ КУЛЬТУР В ПОПЕРЕДНЬОМУ І КОНКУРСНОМУ СОРТОВИПРОБУВАННЯХ....	21
1.Методика проведення досліджень.....	21
2. Сорго звичайне двокольорове	24
3. Сорго цукрове, суданське, віникове та сорго-суданкові гібриди.....	26
Перелік джерел посилання.....	32

ВСТУП

Найбільш відмінною особливістю клімату XX ст. на початку XXI ст. стало глобальне потепління, що характеризується підвищенням температури повітря. Зниження врожайності основних сільськогосподарських культур через несприятливі кліматичні умови може досягти 50-60%, а в окремі роки і значно більше. Тривалість посух, можливо, є однією з найбільш серйозних проблем впливу зміни клімату на сільське господарство як на регіональному, так і на глобальному рівні.

Як один із оптимальних варіантів вирішення даної проблеми є підбір культур, що відрізняються високою урожайністю і посухостійкістю. Саме такою культурою є сорго, яке має багато переваг над іншими зерновими з точки зору вирощування, зберігання, обмолоту, використання для приготування харчових продуктів та за харчовою цінністю. Доцільність вирощування сорго зумовлена його високою продуктивністю та універсальністю застосування. Це невибаглива культура, яка спроможна давати високі урожаї в різних кліматичних умовах на різноманітних ґрунтах (легких і важких глинистих) завдяки потужній, глибоко проникаючій в ґрунт кореневій системі.

Невибагливість сорго до ґрунтів дозволяє використовувати його в якості першої культури при освоєнні еродованих схилів. Непридатними для сорго можна вважати тільки надмірно зволожені заболочені ґрунти з близьким заляганням ґрунтових вод.